

Vurdering af terrortruslen mod Danmark

8. januar 2013

Sammenfatning

CTA vurderer, at der fortsat er en alvorlig terrortrusel mod Danmark.

Det globale trusselsbillede er dynamisk, fragmenteret og komplekst. Terrortruslen mod Danmark udspringer primært fra grupper, netværk og enkeltpersoner, der be-
kender sig til en militant islamistisk ideologi. Truslen er hovedsageligt rettet mod mål
med tilknytning til tegningesagen. CTA vurderer, at militante islamister fremover des-
uden vil vælge andre mål, herunder mål med symbolværdi, eller lettilgængelige og
ubeskyttede mål.

Et stigende antal personer fra Vesten, herunder Danmark, opsøger områder, hvor der
er voldelige konflikter. Ophold i et sådant område kan medføre kontakt til militante
islamister og dermed risiko for at blive radikaliseret. CTA vurderer, at der er en øget
risiko for terrorrelaterede aktiviteter, når disse personer vender hjem.

CTA vurderer, at mindre grupper og personer tilknyttet politisk venstre- eller højre
ekstremistiske miljøer i Danmark udgør en vis terrortrusel. Terrorangrebene i Norge
den 22. juli 2011 og andre begivenheder i udlandet kan virke inspirerende på perso-
ner og grupper i Danmark. Der er i det venstreekstremistiske miljø personer, som har
vilje og evne til at begå alvorlig, personfarlig kriminalitet, blandt andet ildspåsættel-
ser og voldelige angreb på politiske modstandere.

CTA vurderer, at et terrorangreb i Danmark vil kunne gennemføres med lettilgængeli-
ge våben som stikvåben, håndvåben, brandstiftende bomber eller hjemmelavede
bomber. Et terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterret-
ningsmæssige indikationer herpå.

CTA vurderer, at militante islamisters fortsatte fokus på Danmark betyder, at danske-
re og danske interesser kan blive mål for terrorangreb og bortførelser visse steder i
udlandet. Den primære terrortrusel mod danskere i udlandet opstår, når danskere
opholder sig på steder, der kan være lokale terrormål.

Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet er fortsat me-
get begrænset, hvis man ser bort fra enkelte udenlandske konfliktzoner.

Udviklingen i det globale trusselsbillede

Terrortruslen mod Danmark har en grænseoverskridende karakter. Truslen mod Danmark har derfor tæt sammenhæng med udviklingen i det globale trusselsbillede. Trusler mod Danmark har ofte direkte forbindelse til udlandet, for eksempel ved, at angrebsplanlægning sker via kontakter til et internationalt terrornetværk, efter ophold i udlandet eller foretages af personer, der kommer til Danmark fra udlandet.

Den internationale indsats mod terrorisme har ført til en svækkelse af al-Qaidas netværk i Pakistan/Afghanistan. Al-Qaidas øverste ledelse er dog fortsat aktiv i planlægning og forsøg på gennemførelse af terrorangreb mod Vesten. Samtidig er der, særligt i Pakistan, andre terrorgrupper med kapacitet til at kunne ramme vestlige mål, også uden for regionen.

De politiske ændringer i Mellemøsten og Nordafrika har ført til ændrede vilkår for terrorgrupperne i regionen. Omvæltningerne har i flere tilfælde svækket de lokale sikkerhedsinstitutioner. Det har givet større råderum til terrorgrupper, og der er opstået nye fristeder, hvor terrorgrupper kan træne og planlægge terrorangreb.

I dette mere fragmenterede trusselsbillede har de regionale terrorgrupper i Mellemøsten og Nordafrika fået en relativ større betydning. Mens de regionale grupper generelt orienterer sig mod lokale forhold og mål, deler mange af dem al-Qaidas vision om et islamisk styre og ser Vesten som en hindring herfor. Angreb mod vestlige mål i regionen eller i de vestlige lande vil derfor fortsat indgå i gruppernes planlægning. De potentielle terrormål og gruppernes virkemåder varierer, blandt andet afhængigt af lokale interesser. Der er tale om et mere dynamisk trusselsbillede. Terrorgrupperne udvikler løbende nye angrebsmetoder og søger aktivt og vedholdende at afprøve og omgå sikkerhedsforanstaltninger. Der planlægges fortsat omfattende, komplekse angreb, men opfordres i stigende grad til angreb med enkle midler, der kræver mindre planlægning, eller til soloterrorisme, hvor en enkeltperson handler alene.

Omvæltningerne i Mellemøsten og Nordafrika har også ført til nye konflikter. Særligt oprøret i Syrien har tiltrukket personer bosiddende i Vesten, herunder Danmark. Dette har øget risikoen for, at disse personer kommer i kontakt med militant islamistiske netværk, herunder med tilknytning til al-Qaida. Andre konfliktzoner, som Yemen, Somalia, Pakistan og Afghanistan, tiltrækker fortsat personer bosat i Vesten.

Også andre terrorgrupper eller organisationer, der anvender terror som middel, kan have interesse i at ramme mål eller interesser i Danmark som led i en lokal eller regional konflikt eller som led i en politisk uoverensstemmelse med Vesten. Der er inden

for det seneste år set eksempler på, at sådanne grupper har søgt at ramme israelske og jødiske mål forskellige steder i verden, herunder i Europa.

I politisk ekstremistiske miljøer, både på højre- og venstrefløj, ses en fortsat stigende vilje til voldsanvendelse. Den økonomiske krise i Sydeuropa har særligt i Grækenland ført til voldelige sammenstød og til angreb på udlændinge fra personer med baggrund i det højreekstremistiske miljø. I Tyskland har højreekstremister udført målrettede attentater mod muslimer. Samtidig retter både de højre- og venstreekstremistiske miljøer i stigende grad deres voldelige aktiviteter mod statens institutioner. Der er tegn på, at terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 har inspireret ligesindede personer i andre europæiske lande.

Mens den globale terrortrussel ikke som sådan er øget, er det samlede trusselsbillede mod Vesten, og mod Danmark, i dag mere fragmenteret, dynamisk og komplekst. Terrortruslen er dermed blevet mere uforudsigelig.

Terrortruslen mod Danmark

CTA vurderer, at der fortsat er en alvorlig terrortrussel mod Danmark.

Som vestligt land med en aktiv udenrigs- og sikkerhedspolitik er Danmark et mål for internationale terrorgrupper på samme måde som andre vestlige lande. Der er dog fortsat en særlig interesse for Danmark fra militant islamistiske terrornetværk som følge af tegningesagen.

Genoptrykningen af tegningerne af profeten Muhammed i februar 2008 gav anledning til, at militante islamister i Danmark og udlandet så Danmark som et prioriteret terrormål. Der er siden 2008 flere tilfælde, hvor militante islamister i Danmark eller udlandet har planlagt eller forsøgt at gennemføre angreb i Danmark eller mod danske interesser i udlandet. Forberedelse af et terrorangreb mod JP/Politikens Hus i København i december 2010 er et eksempel herpå.

Nye internationale sager, der er blevet opfattet som krænkelser af islam, har ikke mindsket interessen for Danmark. Det skyldes en udbredt opfattelse hos militant islamistiske netværk af, at Danmark med tegningesagen har startet disse sager, og at Danmark endnu ikke er blevet straffet tilstrækkeligt. Truslen er fortsat hovedsageligt rettet mod personer og lokaliteter med tilknytning til tegningesagen.

Det må dog forudses, at militante islamister, der agerer selvstændigt eller med kontakt til internationale netværk, i stigende grad tager initiativ til at identificere andre

terrormål. Det kan dreje sig om andre mål, der vurderes at have symbolværdi, som offentlige eller militære institutioner. Der kan også være tale om lettilgængelige og ubeskyttede mål. Erfaringer fra andre vestlige lande viser, at angreb på kollektive transportmidler og på steder, hvor mange mennesker færdes, har stor psykologisk effekt i offentligheden.

Der har i de senere år været en tendens til, at militant islamistiske grupper opfordrer til planlægning og udførelse af soloterrorisme mod sådanne lettilgængelige og ubeskyttede mål. Opfordringer fra militant islamistiske grupper vil også kunne inspirere personer uden særlig tilknytning til Danmark til at rejse til Danmark for at udføre en terrorhandling.

Der er i Danmark set eksempler på, at planlægning eller gennemførelse af terrorhandlinger involverer personer, der har opholdt sig i konfliktzoner, deltaget i kamphandlinger, opbygget militære færdigheder eller etableret kontakter til militant islamistiske netværk. Der er et voksende antal personer fra Danmark, der vælger at rejse til konfliktzoner, herunder til Syrien. Et ophold i en konfliktzone medfører ikke nødvendigvis, at personerne vil udøve terror. Men det øger risikoen for kontakter til militant islamistiske netværk, hvilket, sammen med andre påvirkninger, de udsættes for i en konfliktzone, øger risikoen for, at personerne bliver radikaliserede, og at de kan være motiverede til at udføre terrorrelaterede aktiviteter, når de vender hjem. Det kan ske i tilknytning til et etableret militant islamistisk netværk eller ved soloterrorangreb, hvor den pågældende handler på egen hånd.

Der er set enkelte eksempler på, at danskere udrejst til konfliktzoner har forbindelse til kriminelle miljøer i Danmark, herunder bandemiljøet. Der er dermed en risiko for, at militante islamister i Danmark kan få adgang til for eksempel våben og ammunition fra disse miljøer.

Der er også i Danmark risiko for, at personer vælger at begå terror som følge af oplevede uretfærdigheder eller andre påvirkninger, herunder historier i medierne eller på internettet, også uden at have haft direkte kontakt til terrorgrupper. Påvirkning fra personlige kontakter og sociale relationer samt konkrete erfaringer, for eksempel fra en træningslejr eller en konfliktzone, er dog fortsat væsentlige faktorer, når man skal forstå årsagen til, at personer begår terror.

Mindre grupperinger og enkeltpersoner med tilknytning til politisk ekstremistiske miljøer i Danmark udgør en vis terrortrussel. I propagandaen hos venstre- og højreextremister i Danmark ses fjendebilledet primært at være dem, man opfatter som politi-

ske modstandere eller visse minoritetsgrupper. Som det er set i udlandet, kan voldelige aktiviteter fra begge fløje dog også rettes mod statslige institutioner, herunder politiet, mod udenlandske ambassader eller mod private organisationer og virksomheder, der vurderes at have symbolsk værdi, eksempelvis i et anti-kapitalistisk eller fremmedfjendsk perspektiv.

CTA vurderer, at der kan være personer eller grupper i Danmark, der selv sammensætter deres militante ideologi på basis af forskellige højreekstremistiske ideer. Terrorangrebene i Norge den 22. juli 2011 og andre begivenheder i udlandet kan virke inspirerende på personer og grupper i Danmark. Der er personer i det venstreekstremistiske miljø i Danmark, som har vilje og evne til at begå alvorlig, personfarlig kriminalitet, herunder i form af ildspåsættelser og angreb på politiske modstandere.

Forsøg på terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel. Mulighederne for at gennemføre et terrorangreb afhænger af de sikkerhedsforanstaltninger, der er etableret for potentielle mål, samt af terroristernes kapacitet.

Når det gælder kapaciteten til at gennemføre et terrorangreb i Danmark vurderer CTA,

- at der eksisterer kapacitet til at kunne gennemføre terrorangreb med anvendelse af lettilgængelige våben som stikvåben, håndvåben, brandstiftende bomber eller mindre, hjemmelavede bomber, som kan fremstilles med kommercielt tilgængelige produkter,
- at der vil kunne tilvejebringes kapacitet til at anvende simple kemiske stoffer i terrorøjemed,
- at kapaciteten til at gennemføre komplekse terrorangreb i Danmark, der kræver længere tids planlægning, større udgifter til materiel og flere gerningsmænd, er begrænset,
- at terrorgrupper for nærværende ikke besidder kapacitet til ved cyberterror at gennemføre målrettede og ødelæggende angreb på IT- og teleinfrastruktur, som kan have samfundsmæssige konsekvenser for Danmark, og
- at terrorgrupper ikke har kapacitet til at gennemføre terrorangreb med biologisk, radiologisk eller nukleart materiale.

Terrortruslen mod danskere og danske interesser i udlandet

Som følge af militante islamisters fortsatte fokus på Danmark er der en risiko for, at danskere og danske interesser kan blive mål for terrorangreb og bortførelser visse steder i udlandet, særligt i tilfælde, hvor personer eller interesser umiddelbart kan

identificeres som danske. Endvidere er der en generel risiko for terror og bortførelser i lande, hvor militant islamistiske grupper, der har fokus på vesterlændinge og vestlige interesser, er aktive. Det gælder især i Afghanistan, Irak, Mali, Pakistan, Somalia og Yemen samt i et vist omfang lande, der grænser op til disse lande, herunder for eksempel Kenya. Man kan holde sig orienteret om særlige landerisici gennem Udenrigsministeriets rejsevejledninger (www.um.dk).

Som al-Qaidas angreb mod den danske ambassade i Pakistan den 2. juni 2008 viste, kan danske diplomatiske repræsentationer eller andre åbenlyst danske interesser være særligt truede af terrorhandlinger. Skønt sikkerheden mange steder er øget betydeligt, kan danske, diplomatiske repræsentationer også fremover blive mål for terroraktioner, fordi de af terrorister kan opfattes som mindre sikrede og dermed lettere tilgængelige mål end eksempelvis større vestlige landes repræsentationer.

Der er fortsat intention blandt terrorister om at ramme den internationale flytrafik.

Den primære risiko for, at man som dansker bliver ramt af terror i udlandet, er dog fortsat forbundet med ophold på steder, der kan være lokale terrormål, herunder steder hvor mange vesterlændinge færdes, ved store forsamlinger eller i forbindelse med større demonstrationer.

Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet er fortsat meget begrænset, hvis man ser bort fra enkelte udenlandske konfliktzoner.